

Sietse van der Gaast
(sietse.vandergaast@stratix.nl)
is consultant bij Stratix.

Grand Theft

'De informatie die ik je gaf, moet je even voor jezelf houden', zomaar een zinnetje vol misverstanden over bezitten en overhandigen van informatie. Het voor jezelf houden van informatie is tegenwoordig al moeilijk genoeg, maar zodra je het deelt met andere mensen is het jouw unieke informatie al helemaal niet meer. Informatie zien als appels is een vorm van naïeve kinderlogica.

Hoewel? Kinderen zijn wijzer. Als een klein meisje een rijmpje of liedje verzint en een ander kind aapt dit na, dan zegt het kleine meisje nooit 'hij stal mijn rijmpje'. En al helemaal niet 'ik wil mijn rijmpje terug'. Toch gebeurt dat in de grotemensenwereld wel. Het na-apen van nieuwe kunstjes heeft ons in de evolutie ver gebracht: kopiëren zit in ons DNA. Maar tegenwoordig vinden we dat een nieuw kunstje niet zomaar mag worden nageaapt. Het is 'intellectual property' geworden op 'copyrighted material'. Of er is een 'privacy issue' aan de orde.

Sinds ik geen kind meer ben is het leven steeds ingewikkelder geworden. Vroeger nam ik wel eens met cassettebandjes muziek op. Wachten tot Frits Spits uitgesproken was en dan snel op Rec drukken. De echt leuke muziek kocht je met je weinige spaarcentjes op LP in hifi-stereo. Je kon snel losse nummers vinden door het afspelelement op de juiste baan te mikken, maar bij het afspelen trok de naald tevens een spoor van vernieling en je kon er niks op opnemen. Op cassettebandjes kon dat dus wel, maar was het terugvinden weer een probleem: het kostte minutenlang heen en weer spoelen, en af en toe een halve seconde muziek afspelen, voor je eindelijk het goede nummer van de Dire Straits of Toontje Lager te pakken had. Een perfecte balans van imperfecte, maar elkaar aanvullende muziekdragers.

Deze balans werd ruw verstoord door de intrede van het digitale tijdperk. Van slijtage is geen sprake meer en bij kopiëren of verzenden is er geen kwaliteitsverlies. Sterker nog: elke keer als unieke digitale informatie opgeslagen, verzonden, uitgezonden, gedistribueerd of gekopieerd wordt, ontstaan er kopieën die volledig identiek aan het origineel zijn. Bij het kopiëren slijt of verdwijnt het origineel niet. Een soort wonderbaarlijke vermenigvuldiging.

Als je informatie nuttig wilt gebruiken, is kopiëren ervan door anderen bijna niet te voorkomen en bijna niet te detecteren. En het kan zeer goedkoop, snel en in grote hoeveelheden. En – anders dan bij appels – is het echt stelen van informatie bijna onmogelijk: het origineel is er in veel gevallen nog, en als het er niet meer is, is heel vaak ergens een back-up waarmee het origineel kan worden hersteld. De belangrijkste misvatting is dat kopiëren hetzelfde is als diefstal, alsof informatie vergelijkbaar is met verdwenen appels die je aan iemand had kunnen verkopen. Informatie is niet te vatten in tastbare objecten. Geen appels dus. Kortom als je niet wilt dat je 'eigen' informatie ook ergens anders gebruikt wordt, kan je het alleen in kleine, vertrouwde kring delen.

Daarom is de waarde die we toekennen aan informatie ook aan herwaardering toe. Zowel bedrijven als particulieren zenden grote hoeveelheden informatie de wereld over: de sky is de limit en achter elke cloud schijnt altijd de zon. Maar het is super naïef om te verwachten dat al die gegevens alleen van ons blijven. Zelfs met de beste bedoelingen is het zeer lastig om andermans informatie geheim te houden en niet te gebruiken. De verleiding is te groot. Een beetje hetzelfde als een bank vragen op je geld te passen en dan precies dezelfde munten en briefjes terug willen hebben. Of iemand iets interessants vertellen en vervolgens laten beloven dat te vergeten.

Zeer merkwaardig was daarom de uitspraak van de Amerikaanse NSA-baas James Clapper, die Edward Snowden opriep om de 'gestolen documenten terug te geven'. Wat bedoelt die man daar precies mee? Als hij dat echt meent, kan hij dan misschien bondskanselier Merkel haar privételefoongesprekken ook nog even teruggeven?

Het is te hopen dat Edward Snowden, de NSA-inhuurkracht die een onbekend aantal documenten heeft gekopieerd en aan journalisten heeft overhandigd, dit gedaan heeft met de beste bedoelingen, en met veel hulp van binnen de NSA. Want het alternatief is veel en veel enger. Volgens de Guardian zijn er in de Verenigde Staten 850.000 mensen met het zelfde topsecret-toegangs niveau als Snowden had, en 1000 daarvan waren ook sysadmin. Als een slechtbedoelende enkeling zo gemakkelijk een onbekend maar groot aantal geheime documenten kan lekken aan gerenommeerde krantenredacties, zijn er vast nog enkele andere collega's met slechte bedoelingen, die uw en mijn informatie veel effectiever voor eigen gewin in proberen te zetten en waarvan we (nog) niet weten. Als Snowden echt een solistisch opererende slechterik is, dan hebben we serieus een heel groot probleem, maar niet zozeer met Snowden.